

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תְּצַא תַּצַּב

ביאורים ומוספים

סימן תצא

סדר הַבְדֵּלָה בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב

[משנ"ב ס"ק א]

ומְבַדֵּיל עַל הַכּוֹס כְּמוֹ בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתָּהּ (וכו', קָטָר לְאֶכָל חֻמְצָה) וְכו', וְצִטְרוֹף לִימֵי יַעֲלֶה וְיִכְוֹא (וכו', וְהָיָה כְּרִמְיָ דְקִטְרוֹיָ).

1) לענין חיוב הַבְדֵּלָה בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתָּהּ הָאֵם הוּא מִן הַתּוֹרָה אוֹ מִדְרַבְּנָן, כִּתְּבָ לְעֵיל (ס"י רצו ס"ק א) שֶׁנִּחְלַקוּ בִּכְךָ רֵאשׁוֹנִים. וְלַעֲנִין הַבְדֵּלָה בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב לֹא הִזְכִּיר מֵה גֵּדֵר חַיִּיבָה, וְהַפְּמִיָּג (א"א שם ס"ק יא) הִבִּיא שֶׁמִּשְׁמַע בְּשִׁטָּה מְקוּבָצֵת (בִּיצָה ד', ב ר"ה רב אסי) שֶׁלְדַעַת הַסּוֹבְרִים שְׁחִיב הַבְדֵּלָה בְּשֻׁבַת הוּא מִן הַתּוֹרָה, גַּם בְּיוֹם טוֹב חַיִּיבָה מִן הַתּוֹרָה. אִךְ לַעֲנִין חַיִּיב קִידוּשׁ, כִּתְּבָ בְּמִשְׁנֵיב לְעֵיל (ס"י רעא ס"ק ב) בְּשֵׁם הַמְּגִיא (ס"ק א) שֶׁבְּשֻׁבַת חַיִּיב מִן הַתּוֹרָה, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב אֵין חַיִּיבָה אֲלֵא מִדְרַבְּנָן, וְכִתְּבָ עַל כֵּךְ הַפְּמִיָּג (שם) שֶׁלְפִי הַמּוֹבָא בְּשִׁטָּה מְקוּבָצֵת שְׁחִיב הַבְדֵּלָה בְּיוֹם טוֹב הוּא מִן הַתּוֹרָה, כֹּל שֶׁכֵּן שְׁחִיב קִידוּשׁ בְּיוֹם טוֹב הוּא מִן הַתּוֹרָה, וְתַמָּה אֵיךְ כִּתְּבָ הַמְּגִיא שְׁחִיבָה רַק מִדְרַבְּנָן, וְלִכְאוּרָה מוֹכַח מִדְּבָרָיו שֶׁלְדַעַת הַמְּגִיא שְׁחִיב קִידוּשׁ בְּיוֹם טוֹב הוּא מִדְרַבְּנָן, הוּא הַדִּין שְׁחִיב הַבְדֵּלָה.

וְאֵם שִׁכַח לְהַבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב, הִבִּיא לְעֵיל (ס"י רצט ס"ק טו) אֵת דְּבָרֵי הַרַעְקִיא שֶׁכִּתְּבָ בְּשֵׁם סַפֵּר לְשׁוֹן חֲכָמִים, שְׁאֵין לְהַבְדִּילָה בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב וְשֶׁלּוּמִין, וְאֵין דִּינָה כְּמוֹ הַבְדֵּלָה שֶׁל שְׁבֻתָּהּ שִׁיכּוֹל לְהַבְדִּיל עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים לְאַחַר מִכֵּן, כִּיּוֹן שֶׁבְּשֻׁבַת, הַשְּׁלֹשָׁה הַיָּמִים שֶׁלְאַחַר מִכֵּן שִׁיבִיבִים לְשֻׁבַת שְׁעִבְרָה. וְהוֹסִף בְּמִשְׁנֵיב, שֶׁמִּיָּמַי צִוֶּדֶר הַרַעְקִיא שְׁבִיזִים שֶׁלּוּמְחַרְתִּי יוֹם טוֹב רֵשְׁאֵי לְהַבְדִּיל. וְבִשְׁעָה־צִי שֵׁם (ס"ק ל) צִיּוּן לְעֵינִי בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (בִּאָן), שֶׁכִּתְּבָ שֶׁלְדַעַת הַשְּׁוֹת בֵּית יְהוּדָה (חִיב ס"י כו) רֵשְׁאֵי לְהַבְדִּיל כֹּל הַשְּׁבֻעָה, אֲבָל בְּבִרְבֵי יוֹסֵף (ס"ק א) כִּתְּבָ שְׁאֵין לְסַמּוֹךְ עַל כֵּךְ.

2) מִשְׁמַעוֹת דְּבָרָיו בְּהַמְשָׁךְ, שֶׁמְדוּבָר כָּאֵן שֶׁכֵּבֵר בִּירַךְ בְּרַכַת הַמּוֹזֵן, וְהַקְּשׁוּ בְּשׁוֹת מִנְחַת אֲלַעֲזֹר (ח"ד ס"י מג) וּבְשׁוֹת דְּבָרֵי יַצִּיב (א"יח ח"ב ס"י רכו אות ד), שֶׁאֵם כֵּבֵר בִּירַךְ הָרִי אֲסוּר לוֹ לֵאכּוֹל כֹּל דְּבָר, כִּיּוֹן שֶׁעֲדִיין לֹא הִבְדִּיל עַל הַכּוֹס, וְמֵה כִּתְּבָ הַמְּשַׁנֵּיב בְּשֵׁם הַמְּגִיא שֶׁמּוֹתֵר לֵאכּוֹל חֻמְץ. וְבִיאָרוּ הָא"י (בִּטְשֶׁאֲשׁ, מְהַדְרִיחַ) וְהַשְּׁוֹאֵל בְּשׁוֹת שֶׁלְמַת חַיִּים (ס"י ש) בְּהַרְצָאָה הַחֲדָשָׁה שֶׁהַכּוֹנֵה שִׁיכּוֹל אֵת הַחֻמְץ קִדְּשׁ בְּרַכַת הַמּוֹזֵן, אֲלֵא שֶׁנִּמְצָא עִמּוֹ עַד אִישׁ אֶחָד שְׁאֵינוֹ אוֹכֵל חֻמְץ הוּא יוֹצֵא אוֹתוֹ בִּיעֲלָה וְיִבּוֹא, וּבְשׁוֹת שֶׁלְמַת חַיִּים (שם) כִּתְּבָ, שֶׁמֵה שֶׁכִּתְּבָ הַמְּשַׁנֵּיב שִׁמּוֹתֵר לֵאכּוֹל חֻמְץ, סוֹנְתוֹ שִׁיכּוֹל לְבַרְךְ בְּרַכַת הַמּוֹזֵן עַל כּוֹס שֶׁל שֶׁכֵּר שֶׁהוּא חֻמְץ וְיִשְׁתָּה אוֹתוֹ, וּבִכֵּךְ אוֹכֵל חֻמְץ אַחֲרֵי בְּרַכַת הַמּוֹזֵן וְקוֹרֵם הַבְדֵּלָה.

3) וְאֵם עֵבֵר וְאֲבָל חֻמְץ אַחֲרֵי שֶׁחֲשַׁכָּה קִדְּשׁ בְּרַכַת הַמּוֹזֵן, דַּעַת הַגְּרִשׁוֹ אֵיִעֲרַבְךָ (שִׁשִּׁיב פִּנִּיס הַעִי מִב) שִׁיתְכֵן שִׁיאֲמַר יַעֲלֶה יִבּוֹא, אֲלֵא שֶׁלֹא יֵאמַר בּו יִחַג הַמְּצוֹת הַזֶּה אֲלֵא יִחַג הַפֶּסַח הַזֶּה, וְנִשְׁאֵר בְּצִיָּע.

4) וְלַעֲנִין מִי שֶׁבִּאֲמַצֵּעַ סַעוּדָה שְׁלִישִׁית אֲמַר יְבָרַךְ הַמְּבַדֵּיל בֵּין קִדְּשׁ לְחוּל, כִּתְּבָ לְעֵיל (ס"י רטג ס"ק טז) שֶׁצִּרַיְךָ עֵינִן אֵם יִכּוֹל אַחֲרֵי כֵךְ לִמְרֵי יִרְצָה.

[משנ"ב ס"ק ב]

לֹא עַל הַגְּרִיף וְכו', כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאָר בְּסִימָן רַצ"ח⁶.

5) וְהַפְּסוּקִים הַנֶּאֱמָרִים לְפָנֵי בְּרַכַת הַבְדֵּלָה, כִּתְּבָ הַמְּטָה אִפְרִים (ס"י תרא ס"י וס"י תרכד ס"י) שֶׁהַבְדֵּלָה שֶׁבְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב אֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ. וּבִשְׁעָם הַדְּבָר כִּתְּבָ בְּקִצָּה הַמְּטָה (עַל מְטָה אִפְרִים

ס"י תרא ס"ק ו), שֶׁהֵם פְּסוּקִים לְהַצְלָחָה וְסִימָן טוֹב, שְׁאוֹמְרִים אוֹתוֹם רַק בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתָּהּ, וְכִמוֹ שְׁאֵין אוֹמְרִים בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב פְּסוּקִי זֵיתָן לְךָ. מֵאִידֶךָ, הַפְּמִיָּג (מִשְׁבִּיז ס"ק א) כִּתְּבָ שְׁאוֹמְרִים פְּסוּקִים אֲלֹ גַם בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב.

6) אֲמַנָּם, שֵׁם (ס"ק א ו-כ) וְלַקְמָן (ס"י תרכד ס"ק ז) כִּתְּבָ שֶׁהֵטַעַם שֶׁמְבָרְכִים בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתָּהּ עַל הַנֵּר, הוּא כִּיּוֹן שֶׁתְּחִילַת בְּרִייתוֹ הִיְתָה בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתָּהּ, וְרַק לַעֲנִין בְּרַכַת הַנֵּר בְּמוֹצָאֵי יוֹם כִּיפּוֹר כִּתְּבָ אֵת הַטַּעַם שֶׁהִבִּיא בָּאָן. וְמִשְׁעָם זֶה כִּתְּבָ לְעֵיל (ס"י רחצ ס"ק כו) וּבִשְׁעָה־צִי שֵׁם (ס"ק ב) וְלַקְמָן (ס"י תרכד ס"ק ו), שֶׁרַק בְּמוֹצָאֵי יוֹם כִּיפּוֹר צִרַיְךָ לְהַבְדִּיל עַל נֵר שֶׁשֻׁבַת, רַהֲיִינוּ שֶׁדִּלְק כֹּל יוֹם הַכִּיפּוֹרִים וְלֹא יִכְלוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וְרַק בְּמוֹצָאֵי הַיּוֹם שׁוֹב הַהוֹרֵר הַשִּׁמּוּשׁ בּוֹ.

[משנ"ב ס"ק ג]

וְכִיּוֹס־טוֹב לִיכָא גְּשָׁמָה יִתְרָה⁷.

7) וְאֵם עֵבֵר וְבִירַךְ עַל הַבְּשָׂמִים, דַּעַת הַגְּרִשׁוֹ אֵיִעֲרַבְךָ (שִׁשִּׁיב פִּס"ב הַעִי מַט) שִׁיתְכֵן שְׁאֵינוֹ נִחְשָׁב לְהַפְּסֵק בֵּין בְּרַכַת בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן לְשׁוֹתֵיית הַיַּיִן, כִּיּוֹן שֶׁבְּרַכַת הַבְּשָׂמִים הִיא כְּבוֹד לְמַצוֹה, וְכִמוֹ שֶׁמְצִינֵי שֶׁמֶנֶג הַסְּפָרַדִּים בְּבִרְיַת מֵילָה לְבָרַךְ עַל הַבְּשָׂמִים לְאַחֲרֵי בְּרַכַת בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן.

[משנ"ב ס"ק ד]

אֵין לְקִזְרִיין אוֹתוֹ⁸ וְכו', דְּכִיּוֹר הַמְּתַחִיל יֵאָם טְעָה⁹.

8) וְאִפִּילוֹ אֵם תְּהִיל רַק זֵיתָן לֵנו ה' אֲלוֹקֵינוּ, כִּתְּבָ הַמְּטָה אִפְרִים (ס"י תַקְצַט ס"י) שְׁאֵינוֹ חוֹרֵה, וְכִתְּבָ הַגְּרִשׁוֹ אֵיִעֲרַבְךָ (הַלִּיכּוֹת) שֶׁלְמָה תְּפִלָּה פְּטִיז דְּבַר הַלְכָה אֵת ד' שְׁאָף שֶׁלְכְּאוּרָה הִיָּה נִרְאָה שְׁדִינֵי כְּמוֹ שֶׁכִּתְּבָ הַשְּׁוֹת לְעֵיל (ס"י רצד ס"ד) לַעֲנִין יֵאָתָה חוֹנְתָנוּ, שֶׁכֵּל זְמַן שֶׁלֹא סִיִּים אֵת הַבְּרַכָּה יַחּוּזֵר, מִיָּמַי כֵּבֵר הוֹרָה זְקַן הוּא הַמְּטָה אִפְרִים, וְשׁוֹב אֵין לְהַחְמִיר וְלַחְזוֹר, וּבְשׁוֹת שֶׁבֵט הַלּוֹי (ח"ט ס"י כג אות ב) בִּיאָר בְּדַעַת הַמְּטָה אִפְרִים, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁכֵּבֵר תְּחִילַת זֵיתָן לֵנו ה', אֵם יַחְזוֹר וְיֵאמַר יוֹתִידִיעֵנִי נִמְצָא שֶׁמְפַסֵּד קִצַּת אֵת אֲמִירַת הַשֵּׁם שְׁאֲמַר, וְכִיּוֹן שִׁיכּוֹל לְהַבְדִּיל עַל הַכּוֹס הָרִי זֶה לֹא יַחְזוֹר, וְיִמַּם אֵם חוֹר וְאֲמַר, אֵין מוֹחֵץ בִּידֵי.

9) שֶׁכִּתְּבָ שֵׁם, שֶׁאֵם לֹא הִבְדִּיל בְּתַפִּילָה, וְקוֹרֵם הַקִּדְּשׁ טַעַם אֵיזָה דְּבַר, קִנְסוֹ אוֹתוֹ שֶׁעֲלָיו חוֹזֵר וְלַהַתְּפַלֵּל, וְכִמוֹ בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתָּהּ, וְרֵאָה מֵה שֶׁכִּתְּבָנוּ בְּמִשְׁנֵיב שֵׁם (ס"ק ד).

סימן תצב

תְּעַנִּית שְׁנֵי נְחֻמִּישֵׁי וְשְׁנֵי אַחֲרֵי הַמּוֹצָאִים

[משנ"ב ס"ק א]

יוֹם אֶקְרָא אֵין חוֹשֵׁשִׁין¹⁰.

1) וּבִשְׁעָם הַדְּבָר שֶׁאַחֲרֵי חֲנוּכָה אָף שֶׁהֵם שְׁמוֹנֵה יָמִים אֵין מִתְּעַנִּיב, כִּתְּבָ הַלְבוּשׁ (ס"א) שֶׁבְּחַנוּכָה כִּיּוֹן שֶׁהֵם אֵינָם פְּנִיִים מִמְּלֹאכְתָם, לֹא נִהְיִים בְּהֵם שְׁמַחָה יִתְרָה, וְעוֹד שֶׁלֹא נִתְּנָה יְמֵי הַחַנוּכָה לְמִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה.

[משנ"ב ס"ק ב]

וּמְבָרַכִין בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּשֻׁבַת¹¹ וְכו', מִתְּחִילִין לְהַתְּעַזְּחֵי¹² הַשְּׁנֵי נְחֻמִּישֵׁי וְשְׁנֵי¹³ וְכו', בְּמִנְחָה שֶׁלְפָנֵי יוֹם הַתְּעַנִּיט¹⁴ וְכו', שֶׁלֹא קָבַל עָלָיו הַתְּעַנִּיט כְּפִרוּשׁ בְּפִי¹⁵.

2) הַזְּמַן שֶׁבוֹ מְבָרְכִים בְּשֻׁבַת אֵת הַמְּתַעַנִּים בְּה"ב, כִּתְּבוּ הַלְבוּשׁ הַמְּשָׁךְ בְּמִלּוּאִים עִמּוּד 44

מילואים

הלכות פסח סימן תצ

המשך מעמוד 194

לקריאה שהיה צריך לקרוא היום, ולמחרת יקראו מה שהיה צריך לקרוא היום, וראה מזה שכתבנו לעיל (סי' תפח ס"ק טו). ובאופן שאין זה מנין קבוע [וכמו שמצוי בשיבולת], ריתכן שהציבור שהתפלל היום במנין זה לא יתפלל בו למחרת, ולא ישמע את הקריאה שהחסירו וצריך היה לקרואה היום, כתב הכף החיים (שם) שאף לדעה השניה, יש להפסיק באמצע הקריאה ולעבור לקריאה הנכונה.

לא עלו לתורה כל הקראים של אותו יום, כתבו השערי אפרים (שער ח סי' יז) והכף החיים (סי' כח) שיש לקרוא לשאר השולים את הקריאה הנכונה של אותו יום, ואלה שכבר עלו לתורה מצטרפים למנין העולים לתורה. מאידך, המחזיק ברכה (סי' ב) ובספרו לחד אמת (סי' ט אות ה, הובא בכף החיים (שם) כתב, שאם נזכרו אחרי שכבר התחילו לקרוא בתורה, ימשיכו לקרוא את הקריאה שהתחילו בה ולא ישנו

הלכות פסח סימן תצ

המשך מעמוד צח

משה (אריח ח"ד סי' כא אות ג) כתב שלא יצא ידי חובתו משום שתפילת יום טוב אינה שייכת בשבת, וכן מבואר בשו"ת חקרי לב (סי' טו, עמ' צו בדפ"ח).

25) ואם התפלל תפילת מוסף של יום טוב, אך לא הוזכר את השבת בתוך הברכה, אף שחתם כהוגן בשבת יום טוב, כתב במשגיב לעיל (סי' תפו ס"ק יג) לענין יום טוב שחל בשבת, שלא יצא ידי חובה.

וגם אם הוזכר את השבת, אך לא אמר את פסוקי הקרבנות של שבת, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שלא יצא, שכיון שאמר רק את פסוקי הקרבנות של פסח ולא של שבת, נראה כאומר שהקריבו רק את הקרבנות של פסח ולא את של שבת, וראה מה שכתבנו לעיל על המשגיב (שם).

ואם הוזכר בחתימה רק 'מקדש השבת', כתב לעיל (שם ס"ק ו) שיצא ידי חובה, ואם בחתימה אמר רק 'מקדש ישראל הזוממים', ראה לעיל (על המשגיב שם) שכתבנו שלא יחזור להתפלל.

אותיותיה, וכן כתב בספר עמק ברכה (עמ' נא) בשם הנ"ל הירש מראדן (חתן החפץ חיים). מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בתג שם הי' 84) שדין כספר תורה, ואפילו בחסרון של אות אחת נפסלות, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' קמו אות ג), ובספר עמק ברכה (שם) נשאר בזה בצי"ע.

23) ואף אם כבר בירך על המגילה ורצה לקרותה שנית כדי להוציא אחרים בה, דעת הגר"ש ארע"ב (ששיב פניא הי' יח) שיכול לברך שנית.

[ביה"ד ד"ה מתפלל]

מקדש ששקת וישקאל (המגנים) אין צריך לקרואו, וכו', הקפלה מוסף שקת לחד לא יצא.

24) ואם טעה להתפלל בשבת חול המועד תפילת יום טוב שחל בשבת הוזכר את השבת באמצע הברכה ובחתימה, כתב המטה משה (אות תרעט) בשם שבלי הל"ק (סי' ר"ט), סדר תפילה של כל ימי הפסח) שיצא ידי חובה, וכן הביאו המקור חיים (סי' ט), מאידך, בשו"ת אגרות

הלכות פסח סימן תצא

המשך מעמוד 196

ישראל (פ"ח סי' א). והוסיף שנהגו בירושלים שגם אין לומר בו סליחות, אלא שיש שנהגו להתענות עד חצות או להשלים את התענית למחרת, וכן כתב בדברי שאול יוסף דעת (להגרי"ש נתנון י"ד סי' תא סי' ז' ד"ה שוב) שאין להתענות בפסח שני גם כשחלה בו תענית בה"ב, גם לא לומר בו תחינה, וכן כתב האדרת (חידושי הגאון האדרת גפן אדרת עמ' קפג).

מאידך, בשו"ת מהרש"ם (ח"ד סי' לב) ובספרו דעת תורה (סי' תצב סי' א) כתב שמוותר להתענות בו, שהרי גם ב"ד ניסן לא גזר שלא להתענות, ואם כן איך יתכן שבי"ד אייר שהוא פסח שני יהיה אסור להתענות, וסיים, שאם לא התענה מ"מ זה יתענה ביום המישי או שני שלאחריו, וכן כתב הא"א (בוטשאטש, סי' קלא סי' ד"ה הנהגות) שמוותר להתענות בו, וגם יאמרו בו סליחות, אך תחנן לא יאמרו, וכן אצל החו"א (ארחות רבנו ח"ד עמ' רטו) אמרו סליחות ביום זה, אלא שלדעת החו"א גם תחנן יש לומר מ"מ זה.

ואם הל' יום שני בתרא בי"ד אייר שהוא ערב ל"ג בעומר [דהיינו כשהל' ר"ח אייר בשבת], כתב הפמ"ג (משכ"ז ס"ק א) שאף המתענים בו לא יאמרו תחנן ואבירו מלכ"ו בתפילת מנחה.

5) אמנם לקמן (סי' תקסח ס"ק כא, בתחילת דבריה) משמע שגם אם לא קיבל על עצמו את התענית וגם לא ענה 'אמן' על הימי שבידך, אלא שסמך עצמו על המנהג שנהגו לצום, הרי זה נחשב כקבלת תענית, ובביד"ל לקמן (סי' תקסב סי' ד"ה שרגל) כתב בתחילה, שכתענית זו במקום שנהגו להתענות, שאין צריך לקבל בפירוש, אלא שהוסיף

(סי' א) הפמ"ג (אי"א סי' ג) שהשיץ אומר את הימי שבידך אחרי קריאת התורה האמירת 'אשרי' קודם שיאמר 'יהללו', ויקח את ספר התורה מידו כדי לברך את העם עם ספר תורה [ומה שכתב בשערי אפרים (שער י' סמ"ו) ובפתחי שערים שם ס"ק מט] בשם הלבוש שיש לברך אחרי 'יהללו', כתב השערי חיים (על השערי אפרים שם ס"ק מז) שכנראה טעות סופר נפלה בשערי אפרים וצריך לומר קודם יהללו, וכמו שכתב הלבוש עצמו]. ואף שכתב המשגיב לעיל (סי' רפד ס"ק ט) שאחרי 'אשרי' לא יאמר שום דבר מלבד 'יהללו', הוסיף שאף העושים 'מי שבידך' לחולה ומפסיקים הרבה בין 'אשרי' לקדיש, שלא כדן עושים, ביאר הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פל"ז הי' קעב) שיתכן שכיון שנהגו לומר את הימי שבידך למתענים בה"ב אחרי 'אשרי' הרי זה נחשב צורך התפילה, ואין זה הפסק אף לדברי המשגיב.

דעה נוספת מתי לברך את המתענים כתב בסידור עבודת ישראל, שיש להזכירם בתוך הימי שבידך שאומרים כל שבת, לפני זכ"ל מי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה, וכן משמע במקור חיים (קיצור הלכות), דעת האדרת (הובא בלוח ארי' שיש לברך קודם 'אשרי'.

3) וכשנמצא בציבור שמתענה תענית זו, הוא אינו יכול להתענות, כתב לקמן (סי' תקסח ס"ק יד) שלא יאכל אלא בצינעה ושלא בפני אנשים.

4) ואם הל' יום שני בתרא בי"ד אייר שהוא פסח שני [דהיינו כשהנהגה שערב פסח חל בשבת], כתב בהגה"ה שדעת תורה (סי' קלא סי' יז) בשם הגרי"מ חר"ל"פ, שבפנקס של בית הכנסת תורכת ר' יהודה החסיד מובא שהמנהג שלא להתענות בו, וכן כתב בלוח ארי' ובספרו ארץ

מילואים הלכות פסח סימן תצב

המשך מעמוד קודם

7) וגדר היתר זה, כתב לקמן (סי' תקסח ס"ק יח) שבמקום שמוותר לאכול מחמת סעודת מצוה אינה נחשבת כתענית כלל, ולכן אחר הסעודה מותר לאכול ולשתות אפילו בביתו, אבל קודם הסעודה אסור לו לאכול בביתו, חוץ מבעלי הברית שמוותר להם לאכול ולשתות גם לפני הסעודה, כיון שנחשב להם יום זה כיום טוב, והוסיף, שהאי"ר (שם ס"ק ז) הסתפק בזה, שאולי אף בעלי השמחה אינם מותרים לאכול אלא לאחר תפילת מנחה [נהיינו כשהסעודה לא נערכת קודם לכן].

8) ואף אם התחיל להתענות, כתב לקמן (שם ס"ק כא) שמימי אם לא קיבל עליו את התענית במנחה שלפניו, מותר לו לאכול בסעודת מצוה, אבל אם קיבל את התענית במנחה שלפניו, כתב לקמן (שם) שלדעת הלבוש (סי' תצב סוף ס"א) אסור לו לאכול אפילו בסעודת מצוה, ולדעת המג"א (סי' תקסח ס"ק יא) ועוד אחרונים מותר לו לאכול, כיון שקבלו היתר על דעת המנהג שלא מתענים כשיש סעודת מצוה, וסייב, שמימי גם לדעת הלבוש יכול לפרוע את התענית ביום אחר.

9) והוסיף הפמ"ג (משב"ז ס"ק א), שיכולים גם לומר בלשון אחר קצת, ובלוח אר"י כתב, שיכולים לומר 'תפילת ציבור' קבעו, וכן בהמשך הסליחה הוואת במקום לומר הקדשנו 'צום' יאמר הקדשנו 'תפילה'.

שיתכן שאף במקום שנהגו להתענות צריך לקבל עליו בפירוש להתענות או לענות 'אמן', שכן קבעו את המנהג שכל אחד יקבל על עצמו, וסיים שבמנינו שאין העולם רגילים להתענות תענית זו, מסתבר ודאי שצריך קבלה בפירוש או לענות 'אמן' אחר השי"ך.

6) אמנם לקמן (סי' תקסב ס"ק לט) כתב, שיש מחמירים שאפילו אם רק הרהר בלבו שרצה להתענות, הרי זה נחשב כקבלת תענית, ולכן אם כשענה 'אמן' על הימי שבי"ך היה בדעתו להתענות, צריך להזהר שלא לחזור בו, והוסיף בשע"צ שם (ס"ק לו), שלכן אם אינו רוצה להתענות, כשענה 'אמן' לא יכון לקבל בזה את התענית, אלא יכון שהקביה יברך את מי שמקבל עליו תענית זו.

ולהשלים תענית זו עד סוף היום, כתב בביה"ד לקמן (שם ס"ב ד"ה שרג"ל) שבמנינו שרוב העולם אינם רגילים להתענות בדי"ב, אם קיבל את התענית בפירוש חייב להשלים, אבל אם רק ענה 'אמן' אחר הימי שבי"ך, צריך עיון אם עניית 'אמן' שאחר הימי שבי"ך נחשבת כקבלת תענית ויהיה חייב להשלים את התענית, והוסיף, שמימי נראה שיכול לומר בתפילת מנחה 'ענו בברכת ישמע תפילה'.

[משנ"ב ס"ק ה]

מָנְחָה לְאָכֹל וְאֵין צָרִיךְ סְתָרָה וְכו', קָשִׁישׁ סְעוּדַת מַצּוֹת⁸⁾ וְכו', שְׁתַּלַּג בְּן מִכְתּוֹ צִבּוּר⁹⁾.

הלכות פסח סימן תצג

המשך מעמוד צט

שאם הגיעו לגיל חינוך יש לחנכם שלא לשמוע כלי זמר, וכן דעת הגר"י קרליץ (שם) שאין ללמד חוגי גנייה לילדים שהגיעו לגיל חינוך [אכן בתחילת הלימוד מעיקר הדין מותר, כיון שאין משמיעים אלא קולות שאין מהם שום הנאה] כדי לחנכם שמים אלו אינם ימי שמחה.

ולשיר בפה שירה המעוררת לריקוד ומחול, דעת הגר"ש איערבך (הליכות שלמה פסח פ"א ס"ד) והגר"י קרליץ (שם) שאסור, וכן מהג' הגר"י קב"סקי [ארחות רבנו ח"ב ע"ז צ"ח, הלכות חג בחג ספירת העומר פ"א הע' 34] [אלא שלא להלכה דעתו שם שמוחת]. אמנם, שירה המרוממת את האדם ואינה מביאתו לידי ריקוד ומחול, דעת הגר"ש איערבך (שם) והגר"י קרליץ (שם) שמותרת כימי הספירה, והוא הדין שמיעת פרקי חובת וכדו' דעת הגר"ש איערבך (שם דבר הלכה אית כב) שמותרת מעיקר הדין, והוסיף שם [ארחות הלכה הע' 54], שמימי אין להתיר דבר זה אלא בשעת הצורך, משום שיש למשש בשמחה בימים אלו.

מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר פ"ז הע' 34) שמותר לשיר בפה אפילו שירה המעוררת לריקוד ומחול, שלא אסרו אלא ריקודים ומחולות.

וקלטות של שירים ללא ליווי של כלי זמר, דעת הגר"י קרליץ (שם) שאסור לשומען בימי הספירה, משום שאין זה נחשב לשירה בפה אלא לשירה בכלי, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' נז אות ב) לענין האיסור לשמוע כלי זמר כל השנה [המבואר בשו"ע לקמן (סי' תקס"ג)], שאופן זה אינו נחשב לשירה בפה אלא בכלי, מאידך, בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קסח) כתב, שאין זה נחשב לשירה בכלי אלא לשירה בפה.

10) אבל סעודת רעים של רשות ללא כלי זמר וללא ריקודים ומחולות, כתבו השו"ע הרב (סי"א) והערך השלחן (סי"ב) שמותר, וכן דעת הגר"ש וואנר [קובץ מבית לוי ח"ג ע"ז לט].

[שע"צ ס"ק ד]

וְאֶפְסָלוּ עַד רֵאשִׁיתֵי אֵירָא¹¹⁾ וְכו', [לְאוֹתָן הַיּוֹתֵנִין לְהַסְפִּיר¹²⁾] יֵשׁ לְהַסְתַּקֵּם אִם יֵשׁ לְהַקֵּל בְּרִיקוּדִין וּמְחֻלוֹת שֶׁל יְשׁוּעָה¹³⁾.

ריקודים ומחולות, וכן לענין ריקודים ומחולות בשמחת הכנסת ספר תורה, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר פ"ז הע' 36, סידור פסח כהלכתו פ"ב סי' 53) שיש להתיר לרקוד ולומר בכלי שיר, כיון שהיא שמחה של מצוה, אך אין ראי' לכתחילה לקבוע הכנסת ספר תורה בריקודים ומחולות בימים אלו אלא בשעת הצורך.

9) ולומר בכלי זמר בלא ריקודים ומחולות, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"א סי' ק"א) שסיון שאסורים ריקודים ומחולות, כל שכן שאסור לומר בכלי זמר [וכן משמע בערך השלחן סי' ב], ולא דוקא כשממירים בכלי זמר בציבור, אלא אפילו יחיד בביתו, כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סי' קלו) שאסור לשמוע כלי זמר.

ולומר בכלי זמר שלא לצורך שמחה, כגון לחולה וכדו' כדי לחזק את רוחו, דעת הגר"ש איערבך (הליכות שלמה פסח פ"א הע' 54) והגר"י קרליץ (יד בספירת העומר פ"א סי' 55), והוא הדין לגן בגני ילדים [שלא הגיעו לחינוך], דעת הגר"י קרליץ (חוט שני שבת ח"ד ע"ז ע"ז) שמותר, כיון שאין למננת הנאה מה ואינה מנגנת אלא לצורך פרנסתו, וכן דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג שם הע' 34, וסידור פסח כהלכתו שם הע' 56).

וכן הלומד לגן לצורך פרנסה, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ג סי' פז) שמותר, משום שאינו מנגן לצורך שמחה, וכן דעת הגר"ש אלישיב (סידור פסח כהלכתו פ"ב סי' 55), והוא הדין לגן בגני ילדים [שלא הגיעו לחינוך], דעת הגר"י קרליץ (חוט שני שבת ח"ד ע"ז ע"ז) שמותר, כיון שאין למננת הנאה מה ואינה מנגנת אלא לצורך פרנסתו, וכן דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג שם הע' 34, וסידור פסח כהלכתו שם הע' 56).

מאידך, דעת הגר"ש וואנר [קובץ מבית לוי ח"ג ע"ז לט, ועניני ניסן ע"ז ע"ז] שאין להקל ללמוד גנייה לצורך פרנסה, והוא הדין שאסור לגן בגני ילדים לצורך פרנסה [והוסיף, ולבנות בגיל שנתיים ושלוש אולי יש להקל לצורך].

ולענין חינוך קטנים, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ד סי' בא אות ד)

הלכות פסח סימן תצג

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ו]

לכתחילה אפשר לברך שהחיינו בימי הספירה, וכן רעת הגרש"ז אויערבך (ביצחק יקרא).

ולענין קניית בנד חרש או לבישתו בימי הספירה, רעת הגרי"ג קרליץ (יד בספירת העומר פלי"ד ס"ד ו-ו) שאף שיש נוהגים איסור דבר נראה שו"ת דברי מלכיאל ח"ג סי' יג ד"ה זמח, מי"מ לחתן וכלה שליל נישואיהם בלי"ג בעומר וכן להורי החתן הכלה מותר לקנות בגדים חדשים אם לא הספיקו לעשות זאת קודם לכן, והוא הדין שמותר לבעל ברית או לבעלי השמחה בשמחת בר מצוה ללבוש בגדים חדשים, וכעין זה כתב בספר מקור חיים (לבעל החזות יאיר, סי' ג). ובשו"ת אור לציון (ח"ג פי"ז תשובה ב) כתב, שאין שום מנהג לאסור לקנות או ללבוש בגדים חדשים בימי הספירה ואף לקנות דברים גדולים חשובים, ואין שום מנהג אבלות בימי הספירה אלא בנישואין ותספורת בלבד נראה דעות הפוסקים בספר הלכות חג בחג ספירת העומר פי"ו ובה"ע שם.

ולגבי העברת דירה בימי הספירה, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"י סי' קל"ה אות ג) שלכתחילה אין לעבור דירה אלא בלי"ג בעומר או מראש חודש סיון ואילך, ובמקום צורך גדול אפשר להקל בזה עד ראש חודש אייר, מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב הגרי"ח קניבסקי (הלכות חג בחג שם הע' 26) שאין שום איסור לעבור דירה בימי הספירה, ובפרט בארץ ישראל שיש בזה משום מצות ישוב ארץ ישראל, ואף מותר לסייד את הדירה קודם שנכנסים אליה, והוסיף הגרי"ח קניבסקי בשם אביו (שם) שהעולם טועים ומדמים את מנהגי האבלות של ספירת העומר למנהגי האבלות של בין המצרים.

ולענין קניית דירה בימי הספירה, דעת הגרי"ש וואנר (קובץ מבית לוי קובץ בעניני ניסן עמ' פח) שאם יש צורך בקניית דירה מותר לעשות זאת בימי הספירה, ובפרט בארץ ישראל שיש בזה משום מצות ישוב ארץ ישראל, וסידור דירה מותר בכל אופן.

[משנ"ב ס"ק ג]

שְׁמָא קְדָמָנָא אֲמַרְיָא, וּמְתָר לְעִשׂוֹת צְדָקָן סְעוּדָת אֲרוֹסִין⁶ וְכַר, וְלְעִשׂוֹת סְעוּדָתָא⁷, אֲכָל לְעִשׂוֹת רְקוּדִין וּמְחִילוֹת נְהִיגוּ אֲסוּרָא, וְכָל שְׁבִין בְּשָׂרָא רְקוּדִין וּמְחִילוֹת שְׁל רְשׁוּתָא⁸ בְּנִדְאֵי לֵשׁ לְהִתְרָא⁹.

6) וכן לענין ההיתר לארס אשה בתשעה באב, כתב השו"ע לקמן (סי' תקנ"א ס"ב) שהטעם הוא משום שמא יקדמו אחר, אמנם לענין ההיתר לארס אשה בבין המצרים או בחול המועד, כתב המשנ"ב שם (סי' טז) ולקמן (סי' תקנ"א ס"ב) שהטעם הוא משום ששמחת האירוסין אינה נחשבת לענין זה כשמחה.

6) ולענין ההיתר לארס אשה בחול המועד, כתב השו"ע לקמן (סי' תקנ"א ס"א) ובמשנ"ב שם (סי' ג) שאין היתר לעשות סעודת אירוסין אלא שלא בבית הארוסה או שלא בשעת האירוסין, ולגבי ההיתר לארס אשה מראש חודש אב עד תשעה באב, כתב השו"ע לקמן (סי' תקנ"א ס"ב) שהוא דוקא בלא סעודת אירוסין, וביאר המשנ"ב שם (סי' טז) שאירוסין בלא סעודה אין בה שמחה כל כך.

7) כוונתו לסעודת פת שאף היא מותרת, אבל מה שנהגים לאכל מיני מזונות וכדו' בשעת כתיבת התנאים, כתב לקמן (סי' תקנ"א ס"ג) שאין זה נחשב לסעודה.

8) ובגד ריקחים ומחולות, ביאר הגרש"ז אויערבך (בין פסח לשבועות פט"ו הע' א) שריקוד הוא אפילו של אדם אחד או שנים, ומחול הוא ריקוד של אנשים רבים המסתובבים במעגל. ודוקא ריקודים ומחולות בסעודת שירוכים, אבל בסעודת אירוסין שהיא מצוה, כתב הכף החיים (סי' ט, בשם הא"ר) שמותר בה **המשך במילואים עמוד 45**

הִנְנוּ בְּשִׁתְּרִיתָא¹⁰ וּמְנַחָה, כֹּל שְׂיֵשׁ בְּבֵית הַקְּנֵסֶת עֲשׂוּהָ שְׂמֵהּ עֲנִינָא¹¹.

10) וכן כתב הרמ"א לקמן (סי' תקס"ב). אולם סיים במשנ"ב שם (סי' י), שבזמננו שרק יחידים מתענים בו, יקראו בתפילת שחרית פרשת השבוע ולא יזחלו, ורק בתפילת מנחה יקראו יזחלו, אלא שמי"מ אם טעו והתחילו לקרוא יזחלו, כתב שם (סי' ח) שאין צריך לחזור ולקרוא את הקריאה של פרשת השבוע.

11) אמנם לקמן (סי' תקס"ג יד) כתב שאם חלה התענית ביום שני או חמישי, שגם ללא התענית היו קוראים בתורה בתפילת שחרית, שמספיק ששה מתענים, ובתענית ציבור של ארבעה הצומות שהם מדברי קבלה, אפילו כשהלה התענית בשאר ימות השבוע, יש אומרים שאפילו כשיש רק שבעה מתענים יכולים לקרוא פרשת יזחלו, השי"ץ יכול לומר יעננו בחזרת השי"ץ.

סימן תצג

דינים הנהגים בימי העומר

[משנ"ב ס"ק א]

כִּי כֵן פִּשְׁט הַמְּנַהֵג בְּמִדְּוֵינָא שְׁלָא לְחַלְקֵי, וְלִתְחִיר זְרוּשָׁה שְׂרִי, שְׂאִינוּ קְלִיָּקָה שְׂמֵהּ².

1) וכן לענין המנהג שלא לישא אשה בבין המצרים, כתב לקמן (סי' תקנ"א ס"ק טו) שנהגו לאסור גם למי שלא קיים פריה ורביה, אף על פי שלענין אבלות כתב השו"ע (י"ד סי' שצ"ב) שמי שלא קיים פריה ורביה או שאין לו מי שישמשנו מותר לו לישא אשה, ובטעם הדבר כתב שם (סי' יד) שימים אלו [של בין המצרים] אינם ימסמני מילתא [אין בהם סימן טוב].

2) ולענין האיסור לישא אשה בבין המצרים, כתב לקמן (שם ס"ק טו) שלחזיר גרושתו מן הנישואין יתכן שמותר.

ודוקא גרושתו מן הנישואין, אבל גרושתו מן האירוסין, כתב לקמן (סי' תקנ"א ס"ק ח) לענין האיסור לישא אשה בחול המועד [משום שאין מערבין שמחה בשמחה] שאסור לישא אותה, שבין שלא נשאה מעולם יש לו שמחה בנישואיה.

[משנ"ב ס"ק ב]

מִפְּנֵי שְׂבָאוֹתָא זְמַן³ וְכַר, וּמְפָל קָקוּם אִם נִדְמָן לֹא אֵינָה עֲנִין שְׂפָרִיד לְכַרְף שְׂלִיזוּ שְׂהִתְנִי, יְכַרְף⁴.

3) והזמן שבו התחילו כל ישראל לנהוג מנהגי אבלות אלו, כתוב בספר שערי תשובה (לגאונים, סי' רעה) שהוא מהזמן שבו מתו תלמידי רבי עקיבא [וראה בערך השלחן ס"ב].

ומפני הגזירות שארבו בימים אלו, כתב במשנ"ב לעיל (סי' רפ"ד ס"ק יח) שאומרים 'אב הרחמים' אחרי קריאת התורה בשבתות שבימי הספירה, אפילו ב'שבת מברכין' או בשבת שיש בה ברית מילה, וכן כשחל ערב שבועות בשבת, כתב בלוח ארץ ישראל (בשנה שחל בה ערב שבועות בשבת) שיש לומר בה 'אב הרחמים' כיון שהיא בימי הספירה.

4) ומה שכתב 'אם נדמן', ביאר הגרי"ג קרליץ (חוט שני שבת ח"ד קובץ ענינים עמ' שעט) שלא יכוין אדם שיצא לו לברך שהחיינו דוקא בימי הספירה, אלא שאם נדמן הרבה, מותר אף לכתחילה לברך שהחיינו בימי הספירה, ורעת הגרי"ח קניבסקי (בין פסח לשבועות פט"ו הע' א) שמה שכתב המשנ"ב 'אם נדמן' הוא לאו דוקא, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פי"ז תשובה ב) שאף

צט באר הגולה

הלבבות פסח סימן תצג

תצג דינים הנוהגים בימי העומר, ובו ד' סעיפים :

א *נוהגים (א) שלא (ב) [א] לשא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר, (ב) מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא, אַבְבֵּל (ג) לארס ולקדש (ג) שפיר דמי. ונשואין נמי, מי שקפץ וקנס (ד) אין עונשין אותו: הגה מיהו, מ"ג בעומר ואילף (ה) הכל (ג) שְׁרִי (אבודהם וכו' ומנהגים): ב *נוהגים שלא להסתפר (ו) עד ל"ג לעומר, (ז) שואמרים שאז פסקו מלמות. י'אין להסתפר עד יום ל"ד בבקר, ה'אֵלֶּאֱסֶבֶן קל יום ל"ג ערב שבת, שאז מתפריין בו מפני כבוד השבת: הגה ובקרינתו אלו אין נוהגין בברבוי, אלא מספריין (ח) ביום ל"ג ומרבים בו קצת (ז) שמחה (ט) ואין אומרים בו (י) [כ] פתגם (מהר"ל ומנהגים). ואין

שערי השוכה

תקן ח"מ סימן מ, פסליחות של תלמידי רביא נסתמא נסתמא הכירה היא ט"ס וצ"ל נסתמא נסתמא נסתמא, וזוהי מל' שלשים בכירה דף כ מה במקום שבו נתקן כ"ה ע"ש: [א] לשא. עכ"מ. ובמה"כ כ' שששט המנהג שלא לשא כלל אפלו לא קנס פ"ו אין נשואין עד ל"ג, וע"ש בשם זרע אמת שאפלו במקום שאין נהגים, ר"ב בתפירת מ"מ אין להמיר לשא, ע"ש. וצ"ל לקפו סביב בשם השוכה יצק. וצ"ל בפר"ה נסתמא ח"מ דף מה שנעשה מעשה בירושלים להמיר שלא לשא אשה ברי"ח שבימי העמר אפלו אלמן עם אלמנה, ע"ש. וצ"ל בש"ח חפ"ד כ"י סימן כא שהמיר בשעת הדחק למי שקבא במקום אחר לשא בל"ג בעמ' וצ"ל וצ"ל לבריאיתו אחר ל"ג בעמ' וצ"ל מאד לביתו וזוהי אין רצונה לוח ממקומו בלא נשואין וגם הוא חיל' קצת צ"ל אין לו מי שישמשו פה על הירד וגם שקרוב שיקפוט הענין על יד' המהמיר וז' שפיר לנדפו כו', ולכן נהגו הנשואין בצדוף המ"ר שלש מקומות שנוהגין החר לשא אחר ל"ג בעמ' וצ"ל ע"ש: [ה] מהנין. עכ"מ. וקמור הקציה קבב דקד מקבב פרושו היום

באר היטב

מילה. מצוה לאכל וא"צ תתיר, ע"י סימן תקטו ותקסח. ויכולים לומר סליחות אפלו אין עשיה מהצדים, רק שלא יאמרו הפצנים צבור קבצו, שריח עבודת-הגרשני סימן נז: (א) לשא. וכתב הב"ח: וצ"ל דאין חילוק בין נשואין של מצוה כגון שאין לו בנים או יש לו, כי כן נהגו שלא לחלק, עכ"ל. אכל מהר"ם לוינאנאו' בס' שמי דות כתב דבזמן שיש סבה כגון שלא קנס פ"ו או שאין לו מי שישמשו וכיצא לא יושנין למנהגא, וכן הסכים הפר"ח. והרי"ש בס' עקר-לחם ספ"ב, ולהתחיר גרשטו מתו: (ב) לארס. שפא יקדקצו אחר. וכתב המ"א: ומת' לעשות נ"כ סעודת ארוסין, ועכשו שאין מקדשין אלא בשעת נשואין ט"מ מת' לצשות שחוכין ולצשות סעודה, דקא אפלו סעודת רשות ונתינת המה, רק לצשות שפחות ימרות בקודין ומחולות נהגו אסור, מ"א וח"י, ע"ש: (ג) שרי. היטב לאותן הנוהגים לספר מ"ג ואילף, אכל לדין שנוהגים אסור תפירת אסור ג"כ לשא, ב"ח ובלבד ומנהגים וד"ט. וכתב פתשוכת חנוך-ביד-התורה, שמי שאין לו אשה ובנים, שמת' לשא אשה אחר ל"ג בעמ' ובתשובת שבות-יעקב ח"ב סימן לה חולק עליו וכתב דחמירא סבנתא, שפעם א' הקל חכם אחר להחיר בענין הנשואין ולא עלתה וזתם קתו, ע"ש. מיהו עד ר"ח אין מתירין לשא כשם שמתירין לספר קמ"ש ס"ג, מ"א. וכתב בפנהגים וכו' והסכמת אחרונים האם תל ר"ח אין בשבת מתירין הכל לשא באותו שבת אף למנהגנו שאוסרין הכל קדם ר"ח, וכ"כ הח"י, ע"ש. וא"ו כתב שנקדו הגאון הנהיג בפרקא לאסור בנשואין וכן שלא להסתפר ברי"ח רק בל"ג בעמ' וערב עצרת דקא, ע"ש. וצ"ל ס"ז ס"ק ב. וכתב הח"י דכל קדום ומקום יתפס כפי מנהגו, ובקפסא אין להמיר, ע"ש. וכתב הכה"ג: מ"ש בש"ע אין עונשין אותו הנינו דקא בנשואין, שעושה מצוה, אכל אם נסתפר בימי העמר נוהגין לקנס ולענש, ע"ש: (ד) שמחה. וכתב בפנהגות שגדול א' הקל וצ"ל לומר נחם בכל יום ואמרו גם בל"ג ונענש, ע"ש: (ה) פתגם. גם בערב של יום ל"ב, ובאשקנו המנהג שבשבתות א"א פתגם, מאס"כ בערב אומרים

משנה ברורה

היגו בשבתות ומנהגה, כל שיש בבית הנכנסת עשיה שמהצדק¹⁴¹. וכת' דיני פניית שני וחמישי ושני ובאר לקמן בסימן תקסו סעיף ב: א (א) שלא לשא אשה. ואין חילוק (ב) בין נשואין של

מצוה כגון שאין לו בנים או יש לו, כי כן נהגו שלא לחלק, עכ"ל. אכל מהר"ם לוינאנאו' בס' שמי דות כתב דבזמן שיש סבה כגון שלא קנס פ"ו או שאין לו מי שישמשו וכיצא לא יושנין למנהגא, וכן הסכים הפר"ח. והרי"ש בס' עקר-לחם ספ"ב, ולהתחיר גרשטו מתו: (ב) לארס. שפא יקדקצו אחר. וכתב המ"א: ומת' לעשות נ"כ סעודת ארוסין, ועכשו שאין מקדשין אלא בשעת נשואין ט"מ מת' לצשות שחוכין ולצשות סעודה, דקא אפלו סעודת רשות ונתינת המה, רק לצשות שפחות ימרות בקודין ומחולות נהגו אסור, מ"א וח"י, ע"ש: (ג) שרי. היטב לאותן הנוהגים לספר מ"ג ואילף, אכל לדין שנוהגים אסור תפירת אסור ג"כ לשא, ב"ח ובלבד ומנהגים וד"ט. וכתב פתשוכת חנוך-ביד-התורה, שמי שאין לו אשה ובנים, שמת' לשא אשה אחר ל"ג בעמ' ובתשובת שבות-יעקב ח"ב סימן לה חולק עליו וכתב דחמירא סבנתא, שפעם א' הקל חכם אחר להחיר בענין הנשואין ולא עלתה וזתם קתו, ע"ש. מיהו עד ר"ח אין מתירין לשא כשם שמתירין לספר קמ"ש ס"ג, מ"א. וכתב בפנהגים וכו' והסכמת אחרונים האם תל ר"ח אין בשבת מתירין הכל לשא באותו שבת אף למנהגנו שאוסרין הכל קדם ר"ח, וכ"כ הח"י, ע"ש. וא"ו כתב שנקדו הגאון הנהיג בפרקא לאסור בנשואין וכן שלא להסתפר ברי"ח רק בל"ג בעמ' וערב עצרת דקא, ע"ש. וצ"ל ס"ז ס"ק ב. וכתב הח"י דכל קדום ומקום יתפס כפי מנהגו, ובקפסא אין להמיר, ע"ש. וכתב הכה"ג: מ"ש בש"ע אין עונשין אותו הנינו דקא בנשואין, שעושה מצוה, אכל אם נסתפר בימי העמר נוהגין לקנס ולענש, ע"ש: (ד) שמחה. וכתב בפנהגות שגדול א' הקל וצ"ל לומר נחם בכל יום ואמרו גם בל"ג ונענש, ע"ש: (ה) פתגם. גם בערב של יום ל"ב, ובאשקנו המנהג שבשבתות א"א פתגם, מאס"כ בערב אומרים

באר הלכה

* נוהגים שלא להסתפר וכו'. ומפל מקום איהו המפרין להסתפר פחלי-המועד כבסימן תקל"ט¹⁴⁰, יש לומר דגם בספירה שרי, דלא צדיף מחלי-המועד ופמ"ג:

מצוה כגון שאין לו בנים או יש לו, כי כן נהגו שלא לחלק, עכ"ל. אכל מהר"ם לוינאנאו' בס' שמי דות כתב דבזמן שיש סבה כגון שלא קנס פ"ו או שאין לו מי שישמשו וכיצא לא יושנין למנהגא, וכן הסכים הפר"ח. והרי"ש בס' עקר-לחם ספ"ב, ולהתחיר גרשטו מתו: (ב) מפני שבאותו זמן וכו'¹⁴². רצוה לומר, ואין ראוי להרבות בשמחה [טור]. ומפל מקום אם נדמדן לו איהו ענין שצדוף לברך עליו (ג) 'שנהגו', וכו'¹⁴³: (ג) שפיר דמי. שפא יקדמנו אחר¹⁴⁴. ומת' (ג) לצשות גם כן סעודת ארוסין¹⁴⁵, ועכשו שאין מקדשין אלא בשעת נשואין, מכל מקום מת' לצשות שדוכין ולצשות סעודה¹⁴⁶, אכל לעשות רבודין ומחולות נהגו אסור¹⁴⁷, וכל-שכן בשאר רבודין ומחולות של רשות¹⁴⁸ (ד) בנדאי יש להחיר¹⁴⁹: (ד) אין עונשין אותו¹⁵⁰. הינו דקא (ה) בנשואין, שעושה על-כל-פנים מצוה, אכל אם נסתפר בימי העמר, היו נוהגין לקנסו ולהענישו: (ה) הכל שרי¹⁵¹. הינו לאותן (ו) הנוהגין לספר מ"ג בעמ' בעמ' ואילף, וכדלקמה בסעיף ב. אכל לדין שנוהגין אסור בתפירת, וכדלקמה בסעיף ג, אסור גם כן לשא, דנשואין ותפירת דין אחד להם; ולעמת נה יש קלא למנהגנו, (ז) שיהא מת' לשא ולהסתפר עד ראש-החדש איר, ולענין ראש-החדש גופא יבאר בסעיף ג. וטעם לאלו שני המנהגים יבאר לקמה, ואף להנהגין אסור גם עד ראש-החדש איר, (ח) מכל מקום אם קל ראש-החדש בשבת¹⁵², כיון שיש כאן תוספת שמחה, שבת ראש-החדש, יש להמיר להסתפר בערב-שבת מפני כבוד השבת, וגם לשא אשה בורביום, כיון שעקר הסעודה יהיה בשבת ראש-החדש¹⁵³: ב (ו) עד ל"ג לעומר. עד ועד בקלל, והינו עד ל"ג ימים שלמים¹⁵⁴, כל אחד לילו ויומו, מה שאין פן יום ל"ד לא התמירו בו פי אם בלילה בלבד, אכל משאיור היום (ט) לאחר נן החמה מקר, דמקצת היום ככלל¹⁵⁵: (ז) שואמרים שאז פסקו וכו'. ואף דגם ביום ל"ד מתו, דמשום נה התמירו גם כל ליל ל"ד עד הנץ, אפשו דעקר ההפסקה הנה ביום ל"ג וביום ל"ד מתו רק מצט [פמ"ג]: (ח) ביום ל"ג. דסבירא לה דביום ל"ג (י) פסקו לגמרי מלמות: (ט) ואין אומרים בו

שער הציני

(א) תכ"ח וחקי-יעקב. ואף ודבאר היטב הביא שם ספר שמי דות ופרי הדש להקל פנה וכן כפי שאין לו מי שישמשו, במדינתנו הפנהג להמיר כמו שכתב בספר עלת-שבת, וכן הביא בשער-השוכה בשם המחזיק-ברכה וכן פתב הגר"י, וגם בדרוך-החיים העמיק להחמיר. וצ"ל בשער-השוכה מה שכתב בשם חנוך-ביד-התורה: (ב) מאמר-מך-כ"י: (ג) סגור-אברתם ושי"א: (ד) ואלו עד ראש-החדש איר¹⁵¹, ומראש-החדש סיון עד עצרת [לאותן הנוהגין להסתפר]¹⁵² יש להסתפק אם יש להקל בקודין ומחולות של רשות¹⁵³ ופמ"ג בשם א"ח: (ה) אחרונים: (ו) מנן-אברתם ושי"א: (ז) ב"ח ומנן-אברתם, וכן הביא האלה רפה להסתפק אם יש להקל בקודין ומחולות של רשות¹⁵⁴ ופמ"ג בשם א"ח: (ה) אחרונים: (ו) מנן-אברתם ושי"א: (ז) ב"ח ומנן-אברתם, וכן הביא האלה רפה בשם שג"ל-לקט: (ב) אחרונים: (ג) תכ"א: (ד) הגר"א: